

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 384/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. M. S., B., zastúpenej advokátkou JUDr. T. P., Ž., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 36 písm. b) a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 21 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 CoPr 1/2013-34 z 19. februára 2013 v časti potvrdzujúcej uznesenie Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 9 Cpr 4/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. M. S. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. apríla 2013 doručená sťažnosť JUDr. M. S. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 36 písm. b) a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 21 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 CoPr 1/2013-34 z 19. februára 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) v časti potvrdzujúcej uznesenie Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 9 C pr 4/2012.

V podstatnej časti sťažnosti sťažovateľka uviedla, že na okresnom súde vedie spor, v ktorom si uplatňuje nároky podľa § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“).

Za návrh zaplatila súdny poplatok 66 €, ktorý podľa nej zodpovedal položke č. 7d písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej len „sadzobník“), ktorý je prílohou zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“).

Okresný súd uznesením č. k. 9 Cpr/4/2012-27 z 13. novembra 2012 konanie zastavil s odôvodnením, že sťažovateľka nezaplatila súdny poplatok vyrubený okresným súdom vo výške 16 596,50 €. Okresný súd použil pri vyrubení súdneho poplatku za návrh všeobecnú položku č. 1 sadzobníka, pretože podľa neho sa na sťažovateľkinu žalobu vzťahuje osobitá položka č. 7d písm. a) sadzobníka.

Sťažovateľka sa proti rozhodnutiu okresného súdu odvolala. Krajský súd uznesením č. k. 5 CoPr/1/2013-34 z 19. februára 2013 rozhodol tak, že uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa zastavenia konania o návrhu navrhovateľky na zaplatenie sumy 285 500 € a v časti týkajúcej sa zastavenia konania o alternatívnom návrhu navrhovateľky na zaplatenie primeraného zadost'učinenia vo výške 285 500 € potvrdil. Vo zvyšných napadnutých častiach uznesenie okresného súdu zrušil.

Sťažovateľka namieta, že jedna časť potvrdzujúceho výroku v časti zastavenia konania o reštitučnom nároku nie je v napadnutom výroku vôbec odôvodnená a druhá časť potvrdzujúceho výroku vzťahujúca sa na satisfakčný návrh sťažovateľky je z hľadiska právnych úvah odvolacieho súdu predčasná, pretože sa môže vzťahovať argumentačne na meritórne rozhodnutie po vykonaní pojednávania a dokazovania, ale z hľadiska poplatkovej povinnosti sťažovateľky je táto časť rozhodnutia odvolacieho súdu arbitrárna.

Sťažovateľka tvrdí, že si v konaní uplatňuje nároky podľa § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona. Zvolila kombináciu nárokov, ktoré umožňuje v § 9 ods. 2 osobitného zákona vo forme žaloby určovacej, negatívnej a reštitučnej, alternatívne satisfakčnej. Sťažovateľka teda uplatňuje nároky podľa osobitného zákona a pre vyrubenie súdneho poplatku podľa nej nie je rozhodujúce, či uplatňuje reštitučný, alternatívne satisfakčný nárok v imateriálnej podobe alebo v podobe reštitučnej (bez ohľadu na jej výšku), a preto vždy ide o nároky podľa osobitného zákona, ktorému zodpovedá výška súdneho poplatku za návrh podľa osobitnej položky č. 7d písm. a) sadzobníka.

V ďalšom sťažovateľka uviedla: „Názor súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutom uznesení o spoplatnení návrhu (reštitučného alternatívne satisfakčného) podľa položky 1 písm. a/ sadzobníka za žiadnych okolností nemôže obstať, pretože ide o nároky z osobitného zákona, pre ktoré je určená osobitná položka 7d písm. a/ sadzobníka. Z použitého právneho predpisu jednoznačne vyplýva, že položka 1 písm. a/ sadzobníka sa použije v prípade, ak nie je v sadzobníku určená osobitná položka.

Postup okresného súdu pri vyrubení súdneho poplatku je v rozpore so zákonom a preto je v rozpore s čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Poplatok vyrubený vo výške 16.596,50,-EUR, ktorá je uvedená vo výzve z 13. 08. 2012, odporuje úprave podľa zákona. Treba poznamenať, že podľa výzvy súdu prvého stupňa z 19. 06. 2012 bol vyrubený súdny poplatok vo výške 8.631,-EUR podľa položky, ktorej použitie rovnako odporuje predmetu sporu a teda zákonnej úprave.

Podľa § 10 ods. 2 písm. e/ zákona č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov pre nezaplatenie poplatku prvostupňový súd konanie nezastaví, ak žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej úprave podľa tohto zákona.

Už súd prvého stupňa teda nemohol zastaviť konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, pretože žiadal zaplatenie súdneho poplatku vo výške odporujúcej zákonu a ponechal bez povšimnutia skutočnosť, že sťažovateľka zaplatila súdny poplatok zodpovedajúci zákonu.

Zo žaloby sťažovateľky jednoznačne vyplýva, že pod bodom 3 navrhnutého petitu sťažovateľka uplatňuje návrh reštitučný (doplatenie nevyplácaného príplatku) alternatívne satisfakčný (v materiálnej podobe pre prípad nepriznania návrhu reštitučného).

V napadnutom uznesení nie je ani slovo o dôvodoch, pre ktoré reštitučný nárok v zmysle § 9 ods. 2 osobitného zákona nemá byť spoplatnený podľa osobitnej položky sadzovníka (v prípade žalobkyne položky 7d písm. a/).

V tejto časti je napadnuté uznesenie absolútne nepreskúmateľné...

Sťažovateľkou napadnuté rozhodnutie odporcu nespĺňa kritéria ústavnej konformnosti. Odvolací súd ústavne neprípustným spôsobom obmedzil sťažovateľke prístup k súdu a znemožnil jej súdnu ochranu proti porušovaniu zásady rovnakého zaobchádzania legitímnymi prostriedkami podľa jej úvahy, ktoré jej priznáva osobitný zákon. Postup odvolacieho súdu (ale i súdu okresného) je poznačený svojvôľou a ústavne nekonformným výkladom právnej normy a preto napadnutým rozhodnutím bolo porušené právo sťažovateľky na súdnu ochranu a v dôsledku toho i ďalšie základné práva priznané Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými dohovormi, ktoré zakazujú diskrimináciu...

Zámerom odškodnenia poskytnutého v zmysle § 9 ods. 2 osobitného zákona za nerovnaké zaobchádzanie v odmeňovaní je dať žalobcovi to, čo by zarobil ak by nebol diskriminovaný a zahŕňa základné odškodnenie a kompenzačné odškodnenie. Prostriedok sanácie diskriminácie v odmeňovaní vo forme reštitučného nároku spĺňa kritéria legitímneho očakávania, ktoré svojim charakterom zodpovedajú právu chránenému čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Zákon, ktorý upravuje zákaz diskriminácie v zamestnaní (čl. 36 písm. b/ Ústavy Slovenskej republiky) je zákon č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorý v ustanovení § 119a zakazuje odlišné odmeňovanie za rovnakú prácu alebo za prácu rovnakej hodnoty.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné práva JUDr. M. S. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 21 Charty základných práv Európskej únie, čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 písm. b/ Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5CoPr/1/2013-34 z 19. 02. 2013 v časti potvrdzujúcej uznesenie Okresného súdu Bratislava I č. k. 9Cpr/4/2012-27 z 13. 11. 2012 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 5CoPr/1/2013-34 z 19. 02. 2013 zrušuje a prikazuje Krajskému súdu v Bratislave vo veci znova konať a rozhodnúť.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu nahradiť trovy konania JUDr. M. S. na účet právnej zástupkyne JUDr. T. P...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb, ak namietajú porušenie tam označených práv, ak o nich nerozhoduje iný súd. Predpokladmi prípustnosti sťažnosti podľa citovaného ústavného článku je jednak tvrdenie sťažovateľky, že označeným aktom verejnej moci došlo k porušeniu jej základného práva zaručeného ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, a jednak neexistencia iného súdu, ktorý tomuto právu môže pred uvedeným aktom verejnej moci poskytnúť (alebo už poskytol) ochranu.

Podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) môže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, na ktorého prerokovanie ústavný súd nemá právomoc.

Ústavný súd už vo svojej judikatúre pripustil, že zastavenie konania bez zákonného dôvodu môže predstavovať zásah do základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy [porov. IV. ÚS 62/03, č. 185/2003 Zbierky nálezov a uznesení ústavného súdu (ďalej len „Zb. ÚS“)]. Keďže podľa § 10 ods. 2 písm. e) zákona č. 71/1992 Zb. súd nezastaví konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku v prípadoch, že žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej úprave podľa tohto zákona, mohlo by v prípade, že je skutočne správny názor sťažovateľky, ísť v prerokúvanej veci skutočne o zastavenie konania bez zákonných dôvodov.

V prerokúvanej veci rozhodovali sudy podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý sa podporne použije aj na konanie o súdnych poplatkoch (§ 14 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.). Ustanovenie § 237 písm. f) OSP potom pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Z judikatúry všeobecných súdov (porov. napr. R 50/1997) vyplýva, že za odňatie možnosti konať pred súdom sa považuje aj zastavenie konania o návrhu účastníka kvôli nezaplateniu súdneho poplatku, hoci povinnosť účastníka takýto súdny poplatok zaplatiť neexistuje. Dovolací súd vecne skúma, či na strane účastníka skutočne existovala povinnosť daný súdny poplatok zaplatiť alebo nie. Ustanovenie § 243b ods. 2 v spojení s § 243d ods. 1 OSP potom poskytuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako dovolaciemu súdu účinné prostriedky, ktorými môže odstrániť negatívne dôsledky zásahu do práv sťažovateľky v podobe zastavenia konania o jej návrhu kvôli nezaplateniu súdneho poplatku.

Z uvedeného je zrejmé, že o porušení a ochrane základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ku ktorému malo dôjsť zastavením konania o jej žalobe napadnutým uznesením krajského súdu, mohol a mal podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP a v súlade s čl. 127 ods. 1 ústavy rozhodovať iný (dovolací) súd, a to na základe dovolania sťažovateľky. Právomoc tohto súdu však vylučuje, aby o nich mohol rozhodovať ústavný súd (obdobne III. ÚS 168/02, č. 150/2002 Zb. ÚS, ale tiež III. ÚS 183/2012, II. ÚS 222/2013).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namietala predovšetkým porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie ostatných práv uvedených v petite sťažnosti sťažovateľka namietala v podstate len ako dôsledok zastavenia konania kvôli nezaplateniu súdneho poplatku, teda (akcesoricky) ako následok zásahu do práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Podľa toho, čo už bolo uvedené, však mohol Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe dovolania sťažovateľky tento zásah odstrániť zrušením napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie tomuto súdu, čím by sa bol odstránil aj zásah do všetkých ďalších práv uvádzaných sťažovateľkou. Tieto závery platia primerane aj pre všetky ostatné práva, ktorých porušenie sťažovateľka namietala v petite svojej sťažnosti.

Z uvedených dôvodov senát ústavného súdu na neverejnom zasadnutí sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júla 2013